

Duurzaam Boek: de eerste aanbevelingen

03-07-2012 10:08

Ondertussen is het project ver gevorderd, de technische nulmeting is gereed, de resultaten zijn gepresenteerd en op dit moment zijn drie algemene uitgevers (niet de minsten kan ik u verklappen) keihard aan het werk om dit najaar een aantal optimaal duurzaam geproduceerde boeken uit te brengen. Met deze column wil ik de gelegenheid nemen om u op hoofdlijnen kennis te laten nemen van de voornaamste aanbevelingen die wij de uitgevers meegaven.

Functie van het product - stel het eindproduct centraal

Een boek dat niet wordt gelezen en gekocht door de beoogde doelgroep is sowieso niet duurzaam. De bewuste keuze voor het minst milieubelastende papier levert niet per definitie een groen boek op. Als een product niet verkoopt en wordt vernietigd kost dat niet alleen geld, het levert ook zinloze milieudruk op. Daarom moet het eindproduct centraal staan en optimaal voldoen aan de door uitgever (met het oog op de markt) gestelde eisen.

Het eindproduct centraal stellen betekent ook rekening houden met de eindfase van het product. Wat gebeurt er met het boek na de gebruiksfase? Om de milieu-impact van het boek in die fase te beperken is het van belang om bij het ontwerp al na te denken over de milieu-impact van de materialen die gebruikt worden.

Materiaalkeuze - gebruik grondstoffen met een lage milieu-impact

Het is belangrijk om grondstoffen met een lage milieu-impact te gebruiken. Papier en karton (en de productie ervan) vormen een fors onderdeel van de totale CO2 footprint van een boek. Duurzamer opereren betekent daarom aandacht besteden aan de herkomst van het papier (zo blijkt dat fabrieken uit Europa veelvuldig pulp uit andere werelddelen invoeren). Dit kan door de oorsprong van de vezel/pulp te controleren, door te kijken naar de hernieuwbaarheid van de pulp en de geografische ligging van de fabriek te beschouwen. Niet alleen papier is van belang, materialen die ook een duidelijke impact hebben (al is die gering in vergelijking met papier) zijn inkt, lijmen en veredelingen (m.n. uv-vernissen en -lakken en laminaten).

Materiaalgebruik - streef naar materiaal-en energiereductie

Papier en karton (en de productie ervan) vormen een fors onderdeel van de totale CO2 footprint van een boek. Er moet worden gestreefd naar materiaal -en energiereductie. Het zo veel mogelijk voorkomen van overproductie (en vervolgens vernietiging) dan wel verspilling van materiaal in de productieketen kan aanzienlijk bijdragen aan de beperking van de milieudruk die een boek oplevert. De uitgever kan hier vanzelfsprekend een majeure invloed op uitoefenen.

Een relatief grote materiaal verliespost (niet alleen voor het milieu, ook financieel) is "nutteloos drukwerk" en/of afval (voor binnenwerken 14,3-38%, voor omslagen 35-56,1%). De redenen hiervoor zijn vooral te vinden in ongunstige papierformaten, drukprocedés, over- en/of onderlevering.

Productie - aandacht voor het proces

Van het grootste belang is dat uw ketenpartners op de hoogte zijn van uw intenties. Bij het introduceren van duurzaamheid blijkt keer op keer dat het thema leeft en dat ketenpartners welwillend meewerken als het om het milieu gaat. Ook in ons onderzoek gaven de betrokken papierleveranciers, drukkers en binders aan heel graag met uitgevers de duurzame uitdaging aan te gaan. De uitgever moet hierheen de leidende partij zijn. Duurzaam ondernemen betekent niet alleen besluiten vanuit economische motieven. Dit kan gevolgen hebben voor het productieproces. Voorbeeld, 500 exemplaren in offset zijn misschien goedkoper dan 300 exemplaren in pod, maar de belasting (zeker waar het het bestanddeel papier betreft) is ruim twee keer zo hoog!!!

Dergelijke besluiten moeten ketenbreed beschouwd zodat duurzame winst én kostenreductie gerealiseerd kan worden.

Strategie - Maak uw doelstellingen meetbaar en zet ze op papier

Duurzaamheid is verrassend vaak een kwestie van "gezond verstand". De daden blijven achter omdat ze vaak niet in de bestaande workflow passen. Daarom is het belangrijk een duurzame strategie te formuleren, de volgende aanpak werkt daarbij:

1. Introduceer een stappenplan om tot verduurzaming van uw producten te komen.
2. Ken een eigenaarschap toe aan het duurzaamheidsbeleid binnen de organisatie. Formaliseer besluitprocessen en leg de belangrijkste aan een duurzaam boek/beleid te stellen eisen vast. Ken aan duurzaamheid eenzelfde belang toe als aan economische, esthetische en praktische overwegingen.
3. Introduceer een "auditing" systeem om uw duurzame voortgang in beeld te krijgen en te houden. Dit biedt inzicht in het productieproces en kan leiden tot efficiency en kostenreductie.
4. Communiceer uw duurzame doelstellingen communiceren. Zowel hogerop in de keten (de leveranciers) zoals hiervoor al beschreven als onderop (naar de consument). Hierbij kan worden gedacht aan uitingen in de producten met een verwijzing naar de bedrijfswebsite waar product en bedrijfsbeleid uitvoeriger worden beschreven. Duurzaamheid is voor steeds meer mensen een belangrijk thema en kan bijdragen aan een positiever imago van de uitgeverij richting lezer én de auteur als stakeholder.

Met het bovenstaande moet u het voorlopig doen, in oktober presenteren wij het eindrapport, reken maar dat ik dan van me zal laten horen!

David Huijzer